

KİMYANIN TƏDRİSİNDƏ İNTERAKTİV VƏ İNTEQRATİV TƏLİM METODUNDAN İSTİFADƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Mürşüd Fərəcov,

dosent

Məhluqə Əzizova,

Nərimanov r.193 nömrəli məktəbin müəllimi

Şəfa Kərimova,

Xətai r. 221 nömrəli məktəbin müəllimi

Vaqf Əsgərov,

Lənkəran Dövlət Universiteti

Standart 1.1.1 3.1.1 3.2.1

Mövzu: Su, onun xassələri təbiətdə tapılması və təmizlənməsi

Məqsəd: Suyun fiziki və kimyəvi xassələrini şərh edir, fərqləndirir, suyun əhəmiyyətini şərh edir, reaksiya tənliklərini yazır.

1. Suyun təbiətdə yayılmasını dünyanın xəritəsi üzərində şərh edir.
2. Suyun tərkibinin qarışıqlardan təmizlənmə üsullarını (kimyadan qarışıqların təmizlənməsi), suyun tərkibinin analiz və sintez etməklə öyrənilməsinə izah edir.
3. Suyun metallarla, metal oksidləri, qeyri-metallar, turşu oksidləri və bəzi duzlarla reaksiyasının tənliklərini tərtib edə bilir.
4. Suyun kimyəvi xassələrinə aid təcrübələri nümayiş etdirə bilir.

Təlim üsulu: "BİBÖ" cədvəli, Beyin həmləsi, problemlə şərh, tədqiqatçılıq, müstəqil iş

Təlim forması: kollektivlə iş, kiçik qruplarla iş,

Resuslar: Su, Na, Ca metali, CaO, CuSO₄ duzu, fenolfitalein məhlulu, işçi vərəqələri, sxemlər, İKT vasitələri, xəritə, suyun tətbiq sahələrini göstərən sxem.

İnteqrasiya: coğrafiya, biologiya, ədəbiyyat, riyaziyyat, fizika, teologiya, fəndaxili əlaqə.

Dərsin gedişi:

Motivasiya: ekranda gördükləriniz nədir? Şagirdlər ekranda okean, dəniz, göl, çay gördüklərini söyləyirlər, sonra şagirdlər şəlalənin səsini eşidir və özünü görürlər.

Dərsin mövzunu şagirdlərdən aldıqdan sonra müəllim motivasiyanı "BİBÖ" cədvəli ilə davam etdirir.

Müəllim su haqqında nə bilirsiniz? Sualına cavab üçün qeyd edir ki, uşaqlar siz həyat bilgisindən, coğrafiyadan və kimyadan oksigen və hidrogenə aid

dərslərdə ətraflı məlumat almısınız. Onda bildiklərinizi “ bildiklərim” xanəsində yazın.

Sonrakı xanədə daha nələri bilmək istəyirsiniz, onu göstərin. Bunlar mövzunun məqsədində göstərilmişdir.

Bildiklərim	İstəyirəm bilim	öyrəndim
1)	1)	1)
2)	2)	2)
3)	3)	3)

Tədqiqatın aparılması

Şagirdlər 4 qrupa bölünür. Mövzuya aid tapşırıqlardan ibarət işçi vərəqələrin quruplara paylayıram. və tapşırıqları yerinə yetirmək üçün onlara payladığım əlavə materialdan və 8-ci sinif dərslərinin §30-dan istifadə etməyi təklif edirəm. Tapşırıqları yerinə yetirmək üçün 12-15 dəq vaxt verilir..

I qrup

- 1) İçməli suyun təmizlənməsini izah edin.
- 2) H_2O -da H və O-nın kütlə payını hesablayın (faizlə)
- 3) 2 mol suda necə atom olduğunu hesablayın

II qrup

- 1) Suyun fiziki xassələrini izah edin.
- 2) Suyun molekullarının hidrogen və oksigen atomlarından ibarət olduğu hansı üsulla öyrənilə bilər izah edin
- 3) 8q hidrogeni yandırdıqda necə qram su alındığını hesablayın

III qrup

- 1) Suyun hansı kimyəvi xassələrə malik olmasını araşdırın
- 2) Na metalının suda həll olunmasını təcrübə yolu ilə göstərin
- 3) 1 mol H_2O parçalandıqda necə litr (n.s) oksigen əmələ gəlməsini hesablayın

IV qrup

- 1) $CuSO_4$ –ün su ilə reaksiyaya daxil olmasını təcrübə ilə göstərin
- 2) 5 mol H_2O -da necə qram hidrogen və necə qram oksigen olduğunu hesablayın
- 3) Suyun təbii sahələrinə aid sxem tərtib edin

Məlumatın mübadiləsi və müzakirəsi.

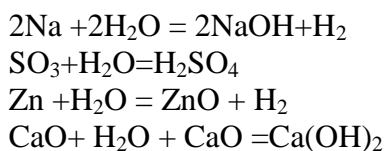
Hər bir qrupdan 1 şagird işlərini təqdim edirlər. Hər bir qrup üzvləri digər qruplara sual verir və əlavələr edirlər

Nəticələrin çıxarılması və ümumiləşdirmə Qurupların işləri ümumiləşdirilir

Şagirdlərlə birkildə tədqiqat sualına və fərziyyələrə qayıdırıq.

Uşaqlar siz nəyi öyrəndiniz? Uşaqlar öyrəndiklərini “BİBÖ” cədvəlinin “öyrəndim” xanasında yazdılar.

Suyun molekollarının H və O atomlarından ibarət olmasını analiz və sintez üsulları ilə öyrənirlər. Hər iki üsulla suyun hidrogen və oksigenlə ibarət olması (1:8 kütlə nisbəti) isbat olunub. Su metallardan Cu, Hg, Ag, Au, Pt ilə reaksiyaya daxil olmur. Qalan bütün metallarla qarşılıqlı təsirdə olur. Aktiv metallarla adi şəraitdə reaksiyaya girir. Bu zaman qələvi əmələ gəlir və H₂ çıxır. Orta aktiv metallarla yüksək temperaturda reaksiyaya girir. Bu zaman oksid əmələ gəlir və H₂ çıxır. Su, H₂, O₂, N₂ və nəcib qazlardan başqa digər qeyri metallarla qarşılıqlı təsirdə olur. Yod adi şəraitdə su ilə reaksiyaya girmir və suda həll olmur. Su yalnız aktiv metalların oksidləri ilə reaksiyaya daxil olur və bu zaman həmişə qələvi əmələ gəlir. Digər metalların oksidləri ilə reaksiyaya daxil olmur. Su SiO₂-dən başqa digər turşu oksidləri ilə reaksiyaya daxil olur və bu zaman turşu alınır.

Susuz həyat yoxdur. Susuz heç bir canlı yaşaya bilməz deyirlər. Mən isə deyərdim: Su elə həyatın özüdür. Sudan qənaətlə istifadə etmək lazımdır. İnsan orqanizmində su oksigenlə sonra ikinci yeri tutur. İnsan orqanizmi suyun 11%-ni itirsə ölüm baş verir. Gün ərzində 2 l su içmək lazımdır.

Bir inci saflığı varsa da suda, artıq içiləndə dərd verir oda. **N. Gəncəvi.**

Tətbiqetmə:

- 1) Suyun Li və K ilə reaksiyasının tənliyini yazın
- 2) Suyun kükürd (VI) oksid və MgO ilə reaksiyasının tənliyini yazın
- 3) Suyun qeyri-metallarla reaksiyasına aid iki nümunə göstərin.

Qiymətləndirmə:

Quruplar Meyarlar	I	II	III	IV
Tədqiqatçılıq				
Təqdimetmə				
Əməkdaşlıq				

Ev tapşırığı

- 1) Suyun dövrünə aid sxemdən istifadə edərək məlumat hazırlayın.
2. Qalan üç şəkilin əlaqəsini və hər birinin mənasını izah edin.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Kimya, həyat bilgisi, coğrafiya və fizikadan proqram və dərsliklər
2. İnteraktiv kurrikulum: Məhiyyəti və nümunələr, "Adiloğlu" nəşriyyatı, Bakı-2005
3. A.Mehrabov və b. Pedoqoji Texnologiyalar, Bakı-Mütərcim-2006
4. M.Fərəcov. Kimyanın tədrisində fənlərarası əlaqə, "Maarif" nəşriyyatı, Bakı-1989
5. Zülfüyyə Veyisova. Fəal/interaktiv təlim: UNİCEF, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi.
6. A. Əliyev. 8-ci sinifdə kimyanın tədrisi, Bakı, 2004

М. Фараджов, Ш. Керимова, М. Азимова, В. Аскеров
В преподавании химии целесообразно пользоваться методами
интерактивного и интегративного обучения
АННОТАЦИЯ

В статье говорится о том как новыми методами обучения преподнести информацию о воде, ее свойствах, о путях ее поемка в природе, о том, как очистить воду. Таким в статье описывается, как пользоваться рабочие листки при уравнении новых знании, даются образцы межпредметных связей, показана демонстрация учащимся опытов по выхождению воды как химического вещества в реакцию с другими веществами.

В статье отображаются межпредметные и внутрипредметные связи при раскрытии темы, а также возможности использования материалов из интернета.

M. Ferecov, Sh. Kerimova, M. Azizova, V. Askerov
It is useful to use interactibe and inteqrative training method
ANNOTATION

In this aktive teochinq information relates to üater, its features, finding in nature and ceaningq mith different methods and data hav to use papers in öüucnq neü knöüledqe by student

Activtuy of students and qüinq directions to students activties by teacher can an ekample for younq teachers un thu aktive innersubject relation of context and usinq internet material is reflected.

Açar sözlər: su, xassələri, suyun dövrənı, ağır su, cod su, distillə suyu, suyun kimyəvi xassələri, metallar, qeyri-metallar, metal oksidləri, turşu oksidləri, indikatorlar, turşular, qələvilər, qruplarla iş,problemlı sərñ, BİBÖ cədvəli, mis kuporosu.

Ключевые слова: Вода, свойства вода, период вода, жоский вода, дистиллованный вода, химисеской свойства вода, металлы, неметаллы, оксид металлы, кислотный оксиды, индикаторы, кислоты, основания, пробленые ситиасия, таблитыця БИБО, медный купорос

Keywords: Vater, its features, vater period, heavy vater, hovd vater, chemical features of vater purenevs of pearl, metals, not metals, metaloxid, acid oxcid, indicatot,acids, problematik commentary, sdacdure of BİBÖ, copper cupos